

ANVISNING

Datum för utfärdande Nr
23.8.2023 ÅLR 2023/6764

Giltighetstid
23.8.2023 - tillsvidare

Författningsgrund

Ändrar/Upphäver

Målgrupper
Polisens personal

ANVISNING GÄLLANDE ÖVERVAKNING AV ANVÄNDNING AV BLYHAGEL

Sedan den 16 februari 2023 får blyhagel inte användas vid jakt på våtmarker eller inom deras skyddszoner (100 meter). Förbudet grundar sig på den begränsning av användningen av hagelammunition som EU-kommissionen antog i januari 2021 och gäller i hela EU (Reach-förordningen)¹. Förbudet gäller inte hagel med en blyhalt på mindre än 1 %.

Syftet med förbudet är att minska riskerna för människors hälsa och miljön till följd av bly i våtmarker. Bly är en tungmetall som är giftig för människor och miljön. Det uppskattas att omkring 4 000 ton bly per år i våtmarksområden i EU leder till att omkring en miljon fåglar dör. Dessutom utgör användningen av bly en risk för människor och djur som äter vattenfåglar. Exponering för bly kan leda till bland annat neurologiska störningar, njursvikt och nedsatt fertilitet.

För definition av termen våtmark hänvisar Reach till Ramsarkonventionen. Definitionen av våtmarker i Ramsarkonventionen är bred och en stor del av Finlands och Ålands yta faller inom definitionen.

Förbudet bygger också på att det finns fungerande blyfria hagel. I Finland har blyhagel i jakt på sjöfåglar varit förbjudet sedan 1996. Detta förbud finns inte på Åland. I Sverige har användningen av blyhagel varit begränsad sedan 2006.

¹ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EG\) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier \(Reach\), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning \(EEG\) nr 793/93 och kommissionens förordning \(EG\) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG](#)

Direktivets regler och definitioner

Följande är förbjudet i eller inom 100 meter från en våtmark efter den 15 februari 2023:

- a) Avlossande av hagelammunition med en blyhalt (uttryckt som metall) som motsvarar eller överstiger 1 viktprocent.
- b) Medhavande av all sådan hagelammunition vid skjutning i våtmarker eller på väg till eller från skjutning i våtmark.

Vid tillämpning av ovanstående förbud gäller följande:

- a) Med inom 100 meter från en våtmark avses inom 100 meter från våtmarkens yttre gräns.
- b) Med skjutning i våtmark avses skjutning i eller inom 100 meter från en våtmark.
- c) Om en person påträffas med hagelammunition i eller inom 100 meter från en våtmark vid skjutning eller på väg till eller från skjutning ska skjutningen i fråga antas vara skjutning i våtmark om inte personen i fråga kan styrka att det rör sig om någon annan sorts skjutning.

Definitioner

Våtmark – sumpmarker, kärr, torvmossar eller vattenområden, oavsett om de är naturliga eller konstgjorda, permanenta eller tillfälliga eller består av vatten som är stillastående eller rinnande, sött, bräckt eller salt, inbegripet havsområden med ett djup vid lågvatten som inte överstiger sex meter.

Hagelammunition – hagel som används eller är avsett att användas i en enda laddning eller patron i ett hagelgevär.

Hagelgevär – ett slätborrat gevär med undantag av luftgevär.

Skjutning – skjutning med hagelgevär.

Medhavande – personligt medhavande eller medhavande eller transport på annat sätt.

Vid fastställande av huruvida en person som påträffas med hagelammunition har med sig ammunitionen "på väg till eller från skjutning" ska samtliga omständigheter i fallet beaktas. Den person som påträffas med hagelammunitionen behöver inte nödvändigtvis vara samma person som den som skjuter.

Avgränsning av våtmarksområde som förbudet gäller

Definitionen av våtmarksområde i Reach är av allmän karaktär. För att säkerställa rättssäkerheten samt likabehandlingen av jägare har säkerhets- och

kemikaliemyndigheten i riket, Tukes, mera i detalj definierat de områden som omfattas av förbudet. Denna tolkningsvägledning är inte rättsligt bindande utan är avsedd att hjälpa tillsynsmyndigheterna och de som omfattas av förbudet.

Tukes anvisning är avsedd som stöd för en enhetlig tillämpning av förordningen så att jägare, innehavare av skjutbanor och skyttecenter, sport- och amatörskyttar och övriga som använder skjutvapen utomhus samt myndigheterna ska kunna avgöra om ett visst område omfattas av förbudet. Anvisningen är allmän och riktgivande och utgår från att våtmarksdefinitionen kopplas till synligt vatten och dess närhet.

Med beaktande av direktivets mål och syfte samt nationella särdrag är de typiska livsmiljöerna för vattenfåglar i Finland följande:

- hav (djup 6 m eller mindre), sjöar, åar, tjärnar, kanaler, dammar, bassänger och andra motsvarande större vattenområden (diken och bäckar som visas med streck i terrängkartor utgör inte sådana vattenområden),
- ängar som gränsar till ovan nämnda vattenområden,
- stenar och stenfält i vatten,
- upplandning, översvämningsområden, grundområden och öppna tillandningsområden,
- svårframkomliga kala myrar,
- samt alla områden inom en radie av 100 m från ovanstående områden.

Tukes kommer att precisera listan vid behov.

För identifiering av våtmarksområden och bestämning av deras 100 m breda skyddszon kan man använda till exempel Lantmäteriverkets terrängkarta² där ovanstående områden är markerade med karttecken. Karttecknens förklaringar finns i Lantmäteriverkets teckenförklaring³.

En karttjänst⁴ som stöd för begränsningen av blyhagelanvändningen publicerades i juni 2023. Karttjänsten riktar sig till myndigheter, jägare och sportskyttar som stöd för tillämpningen av förbudet. Kartan hittas även i den digitala tjänsten Jaktportalen⁵.

Riktlinjer för övervakning

Det är förbjudet att skjuta i våtmarksområde eller inom en radie på 100 m från våtmarksområde om blyhalten i den använda hagelammunitionen är lika med eller större än 1 viktprocent.

² <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>

³ https://www.maanmittauslaitos.fi/sites/maanmittauslaitos.fi/files/attachments/2020/01/karttamerkkien_selitys.pdf

⁴ <https://hkp.maanmittauslaitos.fi/hkp/published/sv/d38dea20-12f3-4eb6-a374-d2b226039320>

⁵ <https://jakt.regeringen.ax>

Det är vid jakt förbjudet att bära blyhagel i ett våtmarksområde eller inom en radie av 100 m från våtmarksområdet om jägaren inte kan bevisa att det var fråga om transport till eller från en annan typ av skjutning.

Tolkning: Skottlossningen ska ske helt utanför våtmarksområdet eller dess skyddszon. Transport av patroner genom en våtmark till en laglig skytteplats är tillåten, exempelvis vid en förflyttning genom en våtmark till ett jaktområde eller pass utanför våtmarken och dess skyddszon. Jägaren har bevisbördan och måste på ett trovärdigt sätt kunna styrka att hen inte har skjutit eller avsett att skjuta i våtmarksområdet eller i dess skyddszon om 100 meter. Vid sjöfågeljakt vid vatten är det aldrig tillåtet att medha blyhagel. Det kommer att inträffa fall där jägaren hävdar att djupet överstiger sex meter utanför stranden och att jaktplatsen därför inte skulle omfattas av förbudet, men någon sådan tolkning kan inte göras eftersom djupet i stranden någonstans måste understiga sex meter och förbudet omfattar en 100 meters radie från den punkten, alltså omfattas skjutning vid stranden av blyhagelförbudet.

Övervakning: jägaren uppmanas att uppvisa patronerna hen använder och bär med sig. Med stöd av kemikalielagen kan patroner inte beslagtas, och en kemikalieförseelse möjliggör inte visitering.

Om straff

En överträdelse av blyhagelförbudet kan innebära en kemikalieförseelse enligt 59 § 2 mom. 9 punkten i kemikalielagen⁶. Som straff kan utdömas böter.

Brutit mot en bestämmelse som är straffbar enligt kemikalielagen, uppsåtligen eller av oaktsamhet: i våtmarksområde eller inom 100 m från våtmarksområde avfyrades/medhades hagel med en blyhalt på 1 viktprocent eller mer.

I rutan för gärningsbeskrivning på blanketten för boten ska antecknas en noggrann beskrivning av gärningen och en notering om den paragraf som rör gärningen. Observera även 44 kap 1 § 3 punkten i strafflagen⁷ och 35-38 §§ i landskapslag (2008:124) om miljöskydd⁸.

Normala antal dagsböter är 8, glidande skala 6–14.

Enligt 6 § lagen om förläggande av böter och ordningsbot (FFS 2010/754) har polisman, tullman, gränsbevakningsman och jakt- och fiskeövervakare rätt att ge den som gör sig skyldig till en förseelse en anmärkning eller avstå från att göra en anmälan om förseelsen på sätt som särskilt föreskrivs om detta.

⁶ [Kemikalielag \(FFS 599/2013\)](#) är tillämplig på Åland med stöd av [Landskapslag \(1990:32\) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier](#).

⁷ 44 kap 1 § 3 punkten [strafflagen \(FFS 39/1889\)](#) är tillämplig på Åland med stöd av [Landskapslag \(1990:32\) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier](#).

⁸ <https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/2008124>

Vid ikraftträdandet av den nya lagstiftningen och hagelförbudet är det möjligt att den misstänkte inte har insett att hen handlar olagligt, till exempel på grund av bristande kunskap om terrängen eller att området till sin karaktär inte är uppenbart en våtmark.

För att övervaka blyhagelförbudet i samband med jakt, åtminstone under jaktsäsongen 2023–2024, bör särskild hänsyn tas till huruvida handlingen motiverar utdömande av böter eller om anmärkning, handledning och rådgivning är tillräckliga för att uppnå effekt. Till exempel kan det vid småviltjakt på land vara tillräckligt att informera om att det finns ett blyhagelförbud som även delvis omfattar jakten på land. Eftersom det kan vara svåröverskådligt kan det inledningsvis vara tillräckligt att informera om att det finns en karta som beskriver områdena som omfattas av förbudet. Vid sjöfågeljakt råder det dock inget tvivel om att jägaren bör ha nåtts av information att användning av blyhagel har begränsats.

Eventuella överträdelser och tjänsteåtgärder som vidtagits, exklusive bötesförelägganden, ska matas in i POTI. Samma person bör inte ges upprepade anmärkningar, utan i stället ska man överväga att utfärda böter.

Rättschef

Michaela Slotte

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist